

Efterskrift
til
„En Slægts Historie i Rurup og Mandbjerg“.
Af J. F a u s b ø l.

Ved nu bagefter at efterse et Par gamle Tingbøger eller Retsprotokoller i Statsarkivet i Slesvig findes der flere Ting, som udførligere fortæller om Forholdene i Rurup, navnlig med Hensyn til Peder Pedersen og Mandbjerg Skov, Byttehandelen med Mattes Jensen og om Rurup Brand er Tingbogen meget oplysende.

Efter at Rurup Bymænd 1715 havde indgivet deres lange og ynkkelige Klage over Peder Pedersen (jfr. ovfr. S. 39), fik de det Forslag fra Amtshuset, at Mandbjerg Mark skulde indgaa i Byens Fællesskab, og de to Ejere gaa i Lod og Del med Byen, hvilket de imidlertid ikke tog imod. Fra det offentliges Side blev der nu foretaget et Syn over Træbestanden i Mandbjerg Skov, og for den ulovlige Skovhugst, som der fandtes tydelig Spor af, blev Peder Pedersen som Opsynsmand af Amtshuset ikendt en Bøde af 10 Rigsdaler.

Peder Pedersen var dog snarraadig, han indklagede hele Byen som delagtig i den ulovlige Skovhugst, og i Tingbogen staar følgende Forhandling:

Tirsdag d. 8. December Anno 1716: Peder Pedersen i Rurup fremkom i Retten med en Amts - Besked: At alle Rurupper skal aflægge deres Eed, om de er fri for Skovhug eller ej; og bad saa Hr. Herredsfoged i Nørre Rangstrup Herred at forfølge Sagen.

Jeg Lauritz Berthelsen i Roost gør hermed vitterligt, at for mig har Peder Pedersen i Rurup andraget, hvorledes han ved sidst afholdte Brøde-Ting til Strafbrøde for 10 Rigsdaler skal være ansat, men som han ved Amtet har givet tilkende, at Indvaanere i Rurup kan være skyldig med ham i samme Brøde, saasom de i de fældede Træer ogsaa partiserer, hvorfor ved Amts-husets Besked af 12. Nov. er bleven befaleet, at de samtlig til Ting skal indkaldes, og paa deres Eed examineres, for at man kan vide hvem af dem, der er fri, og hvem ikke, og siden videre forhøres imod, hvem der er skyldig, og sig ikke med Peder Pedersen vil affinde.

Ti paa Kongl. Maj. og Rettens Vegne er nærværende to Personer, nemlig Niels Wind og Hans Gaarde i Gestrup antaget.

Stevnes og kaldes alle Rurup Byes Indvaanere, isærdeleshed Karen Sal. Peder Jensens, saavel Lodsejere som Forbedelser, Inderster eller Andre, som i Byen haver Husning og Tilhold, til Nør-Rangstrup Herredsting, at møde 8. December, enten vedstaa eller edlig fragaa, om de er skyldig eller ej, saasom Peder Pedersen agter herefter at gaa frem efter det beskrev. Tingsvinde. Hvem som ikke møder, maa vente, at de bliver ansat til Kongl. Brøde og desforuden kendes skyldig. Mens hvem sig i det Gode med Peder Pedersen affinder, med dem sker ingen videre Vidtløftighed.

Læst paa Herredstinget d. 8. December.

Niels Wind og Hans Gaarde i Gestrup ved Ed bekræftet, at de nærafvigte 30. November foranstaaende Brevs Indhold har forkyndt for alle Rurup Lodsejere og Beboere for hver især. Hvorpaa fornævnte Peder Pedersen æsket, at de Indstævnede efter højbemeldte Amts-Beskeds Indhold skulde aflægge deres Ed. De Indstævnede af Rurup mødte samtlig, og begærede, at de maatte faa en Opsættelse med deres Eds Aflæggelse i 8 Dage, saa de dem imidlertid kunde sig betænke. Og at de til samme Tid maatte faa Peder Pedersen indstævnet til Ting, for at han til samme Tid maatte ogsaa aflægge sin Ed paa nogle sære Poster, som de have hannem at tilspørge, og formener derved at skaffe mere Oplysning i Sagen.

Peder Pedersen forblev ved sit forrige og forment, at de havde havt Tid nok til at betænke sig siden Stævningsdagen.

Derpaa fremstod enhver især for Retten og aflagde deres Ed saaledes som følger:

Paul Jepsen har i nogle Aar hverken hugget Eg eller Bøg, men vel muligt lidet Hejsel mesten til Lærspoller eller Riveskafter, mens Intet i Svinshauge.

Riels Rasmussen har ej hugget store Træer, dog i Svinshauge kender han sig skyldig.

Christian Pedersen har ej hugget store Træer, mens vel Hejsel og Æsk til smaa Gjorde, fri for Svinshauge.

Paa Karen Pedersens Vegne sagde hendes Svigersøn Truels Hansen, at hun ej ved af nogen Ting at sige, hendes Mand var nylig død.

Nis Jensen: for Alt gandske fri.

Iver Truels lige saa.

Jørgen Pedersen lige saa.

Peder Hansen gandske fri, undtagen en liden Eg, han har hugget til en Balje-Gjord, og lidet Hejsel, han har afskaaret med sin Kniv.

Mikkel Lausen gandske fri.

Jens Nissen gjort Ed for store Træer, men ikke mindre. Er skyldig i Svinshauge.

Peder Sørensen fri for Svinshauge, saa og for Eg og Bøg.

Mens ny Vidner: Peder Hansen, Tæsten Hansen og Hans Pedersen gandske fri.

Hans Iversen fri for Eg og Bøg og Svinshauge, men ej videre.

Niels Wind gandske fri undtagen et lidet Stykke Eg, som han har faat med Peder Persens Minde.

Paa dette foranskrevne har enhver for sig sin højeste Ed aflagt, saaledes at være Sandhed.

Mens disse følgende nemlig: Jakob Mortensen, Mattes Jensen, Hans Pedersen, Laurids Gaarde og Jes Jensen kender sig skyldig og vilde ingen Ed gøre
. . . .

Parterne hver en Afskrift begjærendes.

Tirsdagen d. 12. Januar Anno 1717 er første Gang paa Nørre Rangstrup Herredsting i dette Aar holdt Ting og Ret. Dette første Ting kaldes almindelig Drikting.

Tirsdag d. 13. Marts Anno 1717.

For Retten blev oplæst et underskrevet Tusk, hvilket var lydende som følger:

Paa høje Øvrigheds gunstige Behag og Samtykke, og for at nedlægge ald Strid og Uenighed, som imellem Peder Pedersen i Rurup og samtlige Naboer ibidem angaaende Mandbjærger Mark udi langvarig Tid været haver.

Da haver jeg Mathias Jensen der sammesteds : saasom den hele By vil komme mig til Hjælp paa dette Tusk, at vi efterdags kan være foruden al vor Trætte Omkostning og Forsømmelse, som vi hidindtil har lagt udi med fornævnte Peder Pedersen angaaende bemeldte Mandbjerg Mark. Og for at komme til Rolighed, og nyde som hidindtil, som og for Fremtiden af mig Mathes Jensen og mine Efterkommere uprotesteret ald den Rettighed, som efter disse sidste af de tilforordnede Commissioner oprettede og af hans højgrevelige Excellence udi alle sine Punkter approberede Contrakt har nydt. :|

Tilbyder Peder Pedersen udi vores Herreds Øvrigheds Nærværelse, at tuske med hannem Gaard og Grund, som Peder Pedersen og han har Samtykke udi, og er samme paa efterfølgende Maader imellem dem sluttet og samtykket som følger:

De tusker med hverandre Gaard og Grund, saa at Mathias Jensen skal have Peder Pedersens hele Fæstegaard, og nyde ald den Rettighed, som dertil ligger uden ringeste Trætte med Byen, saa vidt den paa Marken af Tørvegroft, Lyngslæt og Fædrift havde Rettighed angaar o. s. v.

Og tager hver sin egen Beslag af Kretter, Bæster, som han hidindtil ved sin Gaard haver havt og hver beholder sin egen Boskab og Løsøre. — Paa dette Tusk skal Mathias Jensen give Peder Pedersen til Aabod udi

rede Penge 100 Rigsdaler — skal betales, naar de har udfodret, og den Ene den Andens Gaard antager o. s. v. o. s. v.

Til Vitterlighed.

H. Outzen, Husfoged. L. Berthelsen, Herredsfoged.

P. C. Holm, Herredsskriver.

Om Branden i Rurup er der, hvad Mattes Jensens Gaard angaar, fortalt temmelig udførligt efter gamle Niels Rostgaard i forrige Hefte af dette Tidsskrift (S. 42). Men man maa beundre den Nøjagtighed med Hensyn til Dag og Klokkeslet, som den mundtlige Fortælling har leveret og som stadfæstes af følgende Tingsvidne:

Tirsdag d. 27. Juni Anno 1719. De Brandsted Folk i Rurup faar Tingsvinde: Mathias Jensen, Jens Jensen, Laurids Gaarde, Hans Iversen, Iver Truelsen, Jørgen Pedersen og Peder Hansen i Rurup. For Retten fremkom og ynkeligen beklaget sig, at næstafvigte St. Hansdag d. 24. Juni under Prædikenen er alle deres Huse med samt deres meste af deres indehavende Boskaber, Senge, Klæder, Korn, Vogne, Plove, Harver og disse Redskaber, som de havde i Eje af en ulykkelig Ildebrand, altsammen udi to Timers Tid elendig bleven opbrændt og lagt i Aske, saa at vi nu er foruden ethvertsomhelst Middel, da vi i saadan Hast moxen Intet fik reddet.

Vi haver mistet nemlig:

Mathias Jensen til sin hele Fæstegaard	57	Fag	Hus
Jens Jensen $\frac{1}{2}$ Ejendomsgaard	28	"	"
Laurids Gaarde $\frac{1}{2}$ do.	37	"	"

iblandt disse er 17 Fag Ladehus som i indeværende Aar med stor Bekostning afny opsat

Hans Iversen $\frac{1}{2}$ Fæstegaard	16	Fag	Hus
Iver Truelsen $\frac{1}{2}$ "	24	"	"
Jørgen Truelsen $\frac{1}{2}$ "	34	"	"
Peder Hansen $\frac{1}{2}$ Ejendomsgaard	31	"	"

Og til Bevis for, at dette er Sandhed, fremstillede sig for Retten efterskrevne 12 Mænd: Hans Pedersen, Peder Kjærgaard, Niels Rasmussen, Truels Hansen, alle i Rurup, Resten fra Branderup, deriblandt en Hans Kromand.

Alle disse 12 Mænd samt alle, der var mødt til Ting, bevidner, at de afbrændte Huse var i god Stand, og nu er de ude af Stand til at opbygge, hvorfor de allernaadigst andrage paa, at der maa blive udvist dem Tømmer i de næstliggende Kongl. Skove, og at de maa nyde nogle Friheder paa deres Gaarde, saasom de agter strax deres Stavne at opbygge.
